

rodi ponemčujetejo, rečem vam, da slabo službo delate Avstriji. Ako pa hočete Slovence za slabe Avstrijance sumnjovati, pokažite dokaze za to. Ali se je slovenski narod kdaj izneveril cesarju ali državi. Ali hočete ali smete dvomiti nad zvestobo naroda, ki je tolikrat zvesto prelivajo svojo kri za državo? Slovencem je prirojena zvestoba. Če pa nečete tega verjeti, držite nas saj za toliko pametne, modre, da se zvesto držimo Avstrije, ker vemo, da, če ona propade, pade naša bran, in vojska postane med Nemci in Italijani za našo deželo. Mi se tedaj zvesto držimo Avstrije, če nam je kot drugim narodom pravična! (Dobro! na levi.) In kdor občuti le malo pameti, reče, da mi ne moremo spadati k tistim, ki so zoper obstanek Avstrije. In kdor nam to podtika, nima toliko pameti, da bi našo pamet zapopadel! (Dobro! dobro!) Na propad Avstrije dela le nemška politika, nemškutarstvo dela vedoma ali nevedoma na propad in noče tega spoznati. Ali je to avstrijski patriotizem, če se le dela za „veliko Nemčijo“? Nikakor ne! Kadar bode zopet treba braniti cesarja, bodo Slovenci povsod za cesarja žrtvovali svojo krv in tako zopet izpolnili svojo sveto dolžnost.

Jaz moram reči, da se le čudim, kako da se more v tem razodeti, le količkanj govoriti, da bi šole dobre bile, če Slovenec pride kot Nemec iz šol! Ali je drugače izvrstna, ali se sploh v njej kaj nauči, na tem vam ni nič ležeče, da le o njej svojo narodnost popolnoma zgubimo, to je vaše geslo! (Pravo! pravo!) Eno pa je gotovo, naše šole, posebno ljudske šole, ne bodo poprej napredovale, dokler ne bodo národne, in zato take hočemo imeti. (Dobro!)

Nazadnje sta gospoda Dežman in dr. pl. Kaltenegger rekla, da smo mi, ki smo to postavili izdelali, prehudo obsodili tisti duh, ki v vladni postavi veje in da smo mi kazali, da nimamo nobenega potrpljenja interkonfesionalnega, da ne priznavamo nobene druge cerkve, in sploh se je sklicavalo na to, da tudi v državni postavi to drugače stoji zapisano. Jaz pa rečem to, da v osnovi, katero je vlada predložila, sta dva paragrafa, ktera zastran tega odločujeta, koliko število mora biti drugih verozakoncev, da imajo pravico v krajnem, kantonskem ali deželnem šolskem zastopu biti zastopani in po tem bi jih v Ljubljani moralo biti 500 duš, da bi imeli pravico zastopnikov; toliko jih pa pri nas v deželi ni nikjer drugzega verozakona. Mi bi nikakor ne hoteli komu kratiti pravice v postavi izrečene. Ako bi od ktere cerkve toliko spoznavalcev bilo, kolikor jih zahteva postava, gotovo bi jim bili postavili isto pravico, kakor katoličanom. V sporočilu je že sicer temeljito rečeno, da drugih verozakonskih — razun evangeljskih — razmer pri nas ni, in le še to donesem, da je na vsem Kranjskem 319 evangeljskih in sicer avgsburškega in helvetskega spoznanja, in da v Črnomlju je 231 duš grškega spoznanja, toliko, da bi se v naši postavi morali na to ozirati. Mi pa postavimo delamo za naše okoliščine, — kako se nam tedaj mora očitati, da bi bili „intolerantni“?

Na zadnje še gosp. Kromerju odgovorim: on pravi, da imamo čuda veliko hudodelnikov v naši deželi, in da je temu gotovo to krivo, da so naše šole slabe, da je šole duhovščina slabo vodila, in da se ji tedaj upliv na šole odvzeti mora. Čudno dosledovanje! Prvič nima sama duhovščina nalogoboljšati ljudstvo, ampak tudi uradniki. Če je slaba omika kriva hudodelstva, ima o tem tudi vlada zadolženje po svojih organih. Če so pa šole preslabe, je tega kriva bila „germanizacija“, ker se je ponemčevalo, namesto podučevalo ljudstvo v šolah. Napravimo pametne, izobražljive „slovenske“ šole, in zboljšala se bode omika. In glejte, tako se s tem tudi vjema neko spoznanje nekih

uradov; o tem morem sledeče povedati: Jaz, ko predsednik slovenske Matice sem bil naprošen, da bi dajali v kaznilnice ali ječe „slovenske“ knjige, da bi jih tam hudobneži brali in se poboljšali. Še le takrat se spominjo, da je naše ljudstvo slovensko, kadar v ječo pride, namesto, da bi mladino dobro odgojevali, ko je še dobra in čvrsta, ne v nemškem, ampak v slovenskem jeziku. Sicer bode tudi za naprej Slovence v ječi v slovenskem jeziku zboljševati morali. Tako se kaže iz vsega, da šole bomo zboljšali, če postanejo za slovensko ljudstvo slovenske, ne pa šole „germanizacije“. (Dobro! na levi.)

Opomin Slovencem.

Nikar v jutrovo Indijo!

Cesarski konsul v Bombay-i poroča, da se v jutrovi Indiji čuda veliko ljudi iz Avstrije brez zaslужka okoli klata in konsulat za milošnjo nadlegova. V zaupanji na dobro srečo zahajajo tje, al neizrečeno se goljufajo. Če tudi skor ni verjeti, da med onimi nesrečnimi ljudmi so tudi ljudje našega naroda, si vendar ne moremo kaj, da ne bi resno opomnili tudi naših rojakov, naj se nihče v omenjeno deželo ne podá, kdor nima kakošnega stanovitnega zaslужka ondi že naprej zagotovljenega, sicer ga ne čaka drugzega — kot beraška palica!

Dopisi.

Iz Zagreba 18. dec. — Omenite drage „Novice“, da 9. dne t. m. je naše društvo „Kolo“ dalo sijajni koncert, ki je bil z veliko hvalo sprejet. A to ni nič čuda novega, da je vrlo vaše društvo „Kolo“ se odlikovalo s sijajnim koncertom — bode rekel ta ali uni. Istina je to, al saj Vam zatega voljo ne pišem teh vrstic. A tudi zato ne, da bi naznanil, da je naš in vaš klasični Kurelac spisal krasen prolog temu koncertu, ki je bil na korist glavnici društveni, — saj bi le pravil le-to, kar že vsak ugane, kdor pozna zanimivo Kurelčevo peró. A kaj neki nam hočete pisati, ako morebiti tudi tega ne, kako lepo so se vršile overture, — kako lepo je pel moški zbor? Zdaj, drage „Novice“, ste pravo zadele: kako lepo je pel moški naš zbor Vaš Ipavčev: „Kdo je mar.“ To sem Vam hotel priobčiti, da vedite Slovenci, kako omiljen nam je Hrvatom Vaš po pravici imenovani veliki zbor, Ipavčev krasni zbor. Če tudi smo ga že mnogokrat čuli, zmiraj nam je mil in drag. Pa saj pojete tudi Vi radi hrvaške, i tako je pravo; to je bratinska vzajemnost. Živila!

Iz Ipavskega 10. dec. — Slehern izveden Slovenec vé, da Ipavcem, Bricem in Brežanom, pa tudi drugim Primorjanom je vinska trta najboljša mati. In ker je tudi doljenim Krajncem in Štajarcem najmočnejša podpora, zato je menda prav, ako se večkrat kaj o njej pomenimo. Kajti treba je napredovati v materialnosti, to je, v pomočkih za vsakdanji kruhek, kakor v duševnosti.

Častite čitatelje pa prosim, naj ne pričakujejo obširnega podučevanja od mene o vinoreji, in tudi ne prosim, da bi kdo si s spisi vinorejskimi glavo belil — marveč le to prav lepo prosim: ozrimo se na neprecenljivo knjigo, kojo so bili neumrli M. Vrtovec pred 24 leti spisali.

Čeravno je koristen tudi „Umni vinorejec“, kojega je bilo društvo sv. Mohora lani na svitlo dalo, vendar se mi prečudno zdi, da društvo ni rajše znamenitnejše